

List izhaja
dvakrat na mesec.

Posamez

Narot
mesečnoRokopis
vračajo.Nefrankirana pisma
ne sprejemajo.

VOJNI INVALIDI

Državna licejska knjižnica
LjubljanaPoština plačana
v gotovini.Uredništvo in
upravnštvo v
Št. Peterski
vojašnici.

Glasilo izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.

Za Božič.

Naši božični prazniki ne bodo veseli in srečni, kakor si jih voščimo in želimo. Pri nas ne more biti pravega prazničnega razpoloženja, ker nas leto za letom tarejo večje nadloge.

Vsako leto se tolažimo, tako dolgo, da pride zopet drugo okoli, pa vedno enako in še slabše.

Precej let že nimamo pravih božičnih praznikov.

Sredi zasneženih bojnih poljan smo morali preživeti nekaj božičnih noči.

Bridke in zapuščene so bile tiste noči, ki niso bile praznične. V mrzli zimi smo trepetajoči mislili in sanjali o svojih domovih, kako bi v krogu svojih dragih domačih preživeli božično noč.

Bile so težke sanje, iz katerih smo se zbudili s tolažbo da napočijo zopet oni srečni časi — božičnih noči. Te vroče želje so se čudno izpolnile.

Nahajamo se doma, v zapuščenih praznih domovih, polnih nadlog, skrbi in pomanjkanja. Naš položaj je vedno enak kljub temu, da je prešlo že precej praznikov preko takega stanja.

Mesto priboljška za praznično razpoloženje, katerega si navadno nudijo ljudje, imamo vojne žrtve težko borbo za življenjski obstanek.

To nam zada v praznikih polno premišljenja in skrbi. Ranjena telesa, v katerih so tudi ranjene duše, ne morejo imeti pravih praznikov. Vojne sirote zdihujejo z materami v mrzlih sobah po svojih očetih, ki so jim nekdanj prirejali in jih vedrili o božičnih večerih. Danes so prazne, zapuščene sobe, brez božičnega drevesca, brez gorke peči, po kotih brle samo motne lučice pod slikami padlih ljubljenih očetov. Vroče želje v molitvi prihajajo iz teh domov k Božjemu detetu v uslišanje. Spomini se vzbujajo ta dan, spomini se vzbujajo vsem vojnim žrtvam o priliki božičnih praznikov, na svoj položaj. Tolažijo se, prihodnje leto bo boljše, a dosedaj vedno zastoj. Leto mine, a za vojne žrtve ni prineslo nič boljšega. Zastoj rotijo in tarnajo, da naj se jim zboljša njih stanje. Pet let se regulira njih vprašanje s poskusi in obljubami in se rešuje njih zakon. Prišli so zopet za vojne žrtve prazni božični prazniki, bliža se novo leto, ki naj bo vsaj nekoliko srečnejše.

Vrag vedi, zakaj. Saj sodišča sama ne vedo, kaj začeti z njimi. Sedaj se je določilo, da se vsaka prošnja pošlje tistemu okrožnemu sodišču, kamor spada prosilec. In se že sortirajo. Samo pošiljanje iz kraja v kraj, brez konca, a rešitve — ni.

In tako dalje.

Ljubljanski izvršni odbor pa intervenira, se trudi, dela in zahteva — zato pa so njegovi člani preganjani, reducirani, toženi, — a vse zaman. Zakaj zaman? Ker še niso vsi invalidi, kakor en mož, organizirani. Ker še niso vsi invalidi, vojne žrtve in sirote člani »Udruženja«. Ker še niso vsi ti 16.000 naročniki svojega lista »Vojni Invalid«. Pomislite, če bi bili vsi organizirani. Če bi »Vojni Invalid« izhajal v 16.000 izvodih. In to vsak teden, morda vsak dan? Ali bi se nas gospoda, ki odločujejo o naši usodi, ne bala? Pa še kako bi se bala. Besede »Vojnega Invalida« bi se slišale povsod, naša moč bi se čutila povsod in naše zahteve, tovariši, zahteve, ne želje, bi se upoštevale in izpolnjevale.

Tako pa smo malomarni, brezbrizni... Kdo se nas boji? In ker se nas ne boje, z nami tudi tako ravnajo. Povsod in v vseh slučajih, in ne samo pri skladanju prošenj v grmade. Posamezne žrtve v izvršnem odboru ne zaležejo moči celokupne organizirane mase. Pogumne, ker so majhni po številu, se zlomi, potepta.

Takšna je naša situacija. V nas samih, invalidi, je naša rešitev, v naši organiziranosti in v naši zavednosti.

Jaz upam, da to uvidevamo, in tudi upam, da se učimo in udejstvujemo.

Izvršni odbor dela korake, da udari po zavorah v socialnih institucijah, ki ovirajo delo v pomoč invalidom. Tudi »Vojni Invalid« bo temu posvetil še svojo pozornost in povedal široki javnosti vso to krivično delo, ki se vrši brez ciljno in brez miselno, v škodo trpečih, lačnih in prezebajočih vojnih invalidov, vojnih vdov in sirot.

Invalid Vov....

Delovanje specialne komisije za pregled.

Od raznih strani vprašujejo invalidi za informacije o delovanju te komisije. Podlago, ki jo ima ta komisija za pregledovanje, smo že objavili svoj čas v našem glasilu in sicer navodila, ki jih je predpisal minister za socialno politiko ter pravilnik o delovanju. Ker si nekateri ne morejo pravilno tolmačiti dotičnih predpisov, objasnjujemo na kratko sledeče:

Specialna komisija je imela najprej nalogo pregledati vse osebne spise invalidov, vdov in sirot. Kjer je komisija razvidela že iz spisov neupravičenost obeležja po invalidskem zakonu, je dotično osebo kar črtala.

Teh slučajev je bilo pri nas zelo malo, vendar pa smo videli, da je našla par oseb, pri katerih se je res izkazalo, da so dobile hibo v civilnem poklicu. Tudi je bilo nekaj starišev in sorodnikov padlih, katerim so se domače razmree predrugačile, n. pr. da skrbi sedaj zanje kak drug odrasli sin, ali kak drug sorodnik. Take slučaje, ki jih je bilo, kakor rečeno pri nas zelo malo, je komisija brisala. Na podlagi izvidov iz spisov in po primerjanju hib s predpisi, je komisija pozivala one invalide na pregled, pri katerih je imela mnenje, da imajo preveč procentov, ali da se je hiba lahko popboljšala. Ima pa predpisano, da mora vse invalide z notranjimi boleznimi pregledati, ker take bolezni niso stalne.

Veliko pa je slučajev, da glede posameznih invalidov ni nobenih aktov v arhivu, ali pa se iz njih sploh ne razvidi, kako je dobil dotični svojo hibo. Vse te slučaje je oddala komisija občinam, ki morajo vsakega dotičnega pozvati, da predloži dokumente in kje je dobil invalidnost. Predložiti mora dokumente, da je

Kako se rešujejo invalidske prošnje?

Ako se napotim včasi iz zaprašene Ljubljane na deželo in pridem med invalide, me ti obsujejo z raznimi vprašanji. Kako je z invalidskim zakonom? Kdaj bo? Med vsemi vprašanji pa je vprašanje: »Kdaj bo rešena moja prošnja?»

»Kaj pa prosite?»

»Podporo. Glejte brez noge sem in roka ne deluje. A jesti moram.«

»Jaz pa za pokojnino. Celo leto je že, kar je ne dobivam.«

»A jaz za posojilo. Hotel bi začeti obrt, a ni denarja. Prošnja pa leži na invalidskem odseku že več kakor pol leta.«

»Moja pa devet mesecev.«

»Moja pa celo leto.«

Nešteto je teh vprašanj iz vseh ust invalidov, vdov, sirot...

Kako jim naj odgovorim in kaj jim naj odgovorim?

Vsi dolže organizacijo, izvršni odbor, da on zavlačuje prošnje, da jih on celo meče v koš.

Razložim jim, da je izvršni odbor *takoj*, ko jo je dobil, dal invalidskemu odseku, in zraven zapisal, naj se prošnja *ugodno* in *takoj* reši. Ali na invalidskem odseku ni kredita. In tam gospoda te prošnje zlagajo v grmade, da jih rešijo, ko bo kredit. Niti ne odgovore prosilcu, da bi vsaj vedel, ali sme upati na ugodno rešitev, ali ne.

Vsi majo z glavo, ko jim to razlagam. Ne razumejo še prav. Večina misli, da je izvršni odbor in invalidski odsek vseeno, t. j. eden in isti urad. Povem jim, da je invalidski odsek urad, del oddelka za socialno politiko, ki je zopet del Pokrajinske uprave za Slovenijo. A izvrševalni odbor je organizacija, del Udruženja, ki ima središnji odbor v Beogradu. Invalidski odsek deluje, kakor ukaže minister za socialno politiko in razni šefi (v Ljubljani n. pr. dr. Goršič), a izvrševalni odbor, kakor določi kongres invalidov in pa občni zbori invalidov.

Da se vrnem k invalidskim prošnjam. Gospoda ne čuti in ne sluti, da je na tistem papirju, z okorno roko napisano vso gorje pomanjkanja, vsa nesreča in obup, ne sluti, da je v okorne črke vlitto toliko nade in upov, da bi, če bi se uresničili samo za stotinko, ne, za tisočinko, privabili na usta radosten smehljaj, v srca vlili zadovoljnost. Ti gospodje, ki jim je dano z nekoliko potezami peresa zadovoljiti nade siromakov, celo posušiti solze za trenutek, skladajo te prošnje na kupe. — Za nje je

izgovor kratek in hladen: — »Kreditov ni.« — Črnilo je, papir tudi. — Vsaj odgovorite — vsaj pokažite, da imate dobro voljo, in ne molčite. Molk ubija. Molk spravlja v obup pričakujoče. Potrudite se, da bodo krediti. Oni morajo biti, saj vsak človek mora plačati invalidski davek, ki le nekoliko zasluži. Kam gre ta denar iz invalidskega davka? Visok je dovolj, da se invalidom da to, kar jim je vsaj na papirju obljubljeno.

Reducirajo invalidski odsek. Blazno je to in nerazumljivo. Še v tem obsegu, ki obstoji, ni kos svoji nalogi, a ga reducirajo. Ali kaj nas prav za prav to briga? Če reducirajo, naj, ali naše, kar je naše, to naj nam dajo. Kako, to je njih stvar, kakor je bila njih stvar, da smo invalidi. Tako bi morali reči. Ali ne smemo. Mi vemo, da nam ne bodo dali, ker nam že sedaj ne morejo, ko je še invalidski odsek v sedanjem obsegu.

Pač pa eno je, kar lahko že sedaj rečemo. Če invalidski odseki ne morejo izposlovati kredita, naj naroče »Udruženju«. Udruženje s svojimi podružnicami izvršnim odborom in osrednjim odborom bo znalo precej izvojevati.

Kako je nevhvaležen bogati svet.

Poslal je nas v klanje, sam pa nas vzpodbujal iz balkonov s peresom, se še bolj bogatil in košatil. Kako nam je znal obljubljeni. Raj smo videli v tistih obljubah.

A sedaj sedi bogati svet pri polnih mizah v toplih sobah, brezdelno, mi, invalidi, pa gladujemo in zmrzujemo in nimamo, kam bi položili svojo glavo. Vse obljube se negirajo, samo kakega nesrečnega se še kupi in se ga pošlje med nas iztradane — z novimi obljubami. V to ali ono stranko stopite in pomagano vam bo.

Tako znajo. Nikogar pa ni, da bi podprl skladišča prošenj. Nikogar od sitih in napojenih ni, da bi se domislil v svoji sreči nesrečnih, ki so radi njih obubožali in postali invalidi. Ni energične roke, ki bi očistila to nesramnost in pomagala odgovora pričakujočim.

Dela se centralizacija. Naj se dela v božjem imenu, samo da se nekaj preokrene v prid invalidov. Vendar ne verjamem, da bo to v prid, ako se pošiljajo vsi razni kupi prošenj in drugih aktov v Beograd. Na vagone jih je tam. A nima niti prostorov, da bi jih spravili pod streho, kaj še le moči, da jih reši. Propadli so vsi — za papirnico se porabijo.

Prošnje za nakazovanje invalidnine so se sedaj odvzele odseku in se predale sodiščam.

služil pri vojakih, v vojski in dobil v vojni službi poškodbo ali bolezen. Ako pa kdo nima nobenega dokumenta iz vojaške službe, bolnice, ali bivše avstrijske pregledne komisije, mora navesti dve verodostojni priči, ki morata pod prisego potrditi, da je bil dotični kot vojak ranjen ali v vojaški bolnici zdravljen. Ker v tem času dobiva veliko invalidov take pozive, opozarjamo da naj vsakdo pazi, da ne zamudi roka in natančno dokumentira zahtevano z dokumenti in pričami najbolje pa z obojim.

Procente je komisija do sedaj odtrgala v dosti slučajih in moramo konstatirati, da tudi neosnovano. Keer ima pravico vsak do pritožbe v roku 3 dni, ko dobi odlok se je že precej prizadetih pritožilo na vojni okrug.

Komisija ne pove takoj ustmeno rešenja, temveč izda pozneje pismen odlok, kar se nam tudi ne zdi pravilno.

Komisija bo v kratkem času končala delo v ljubljanskem vojnem okrogu in gre še tekom tega meseca v Celje in potem v Maribor.

Člani komisije niso krivi, da morajo poslovati na precej čuden način, ki ga jim je otvoril režim.

Invalidi naj sledijo njenim pozivom, za slučaje se bomo itak skupno borili in dali gospodi, ki na take načine rešuje naše vprašanje, odgovor.

OPOZARJAMO na novo knjigo, ki jo je spisal invalid Ivan Vuk: »Pravljice Iztoka«. — Današnji številki smo priložili vabilo za nakup te knjige in položnice. Ker knjiga stane v kljub obsežnosti samo 10 Din, si jo bo mogoče omisliti invalidom.

Iz organizacije.

Poravnajte članarino. Vojni invalidi in vdove, kateri so člani Udruženja vojnih invalidov podružnice Ljubljana, se opozarjajo, da poravnajo zastalo članarino zanesljivo tekom tega meseca, ker bi se jih po šestmesečnem zastanku članarine, s 1. januarjem 1924 ne smatralo več za člane.

Vse podružnice, posebno one, ki izvrše občne zборе brez delegatov izvršnega odbora iz Ljubljane, opozarjamo, da pošljejo prepise zapisnikov v Ljubljano, ali pa vsaj javijo imena novoizvoljenih odbornikov ter ako je odbor že prijavljen glavarstvu ali ne. Tudi naj vse javijo, kdaj se vrši kak občni zbor.

Podjetje Korošec Dragotin, Gorenje 7 — Retica ob Paki je stavbna arhitekturna družba ter izdeluje načrte, za vsakovrstne stavbe ka-

kor gospodarska poslopja, tovarne, rudnike, dalje vodne zgradbe, elektrarne, jezove, mline, žage, mostove, ledenice, mesnice, klavnice, ceste itd. Vsaka podružnica invalidov, katera podpisnemu podjetju poroča resničen slučaj, kaj se bo v njenem okolišju zidalo, kdo bo zidal in ako rabi načrte, proračune itd., dobi od podjetja za vsak tak slučaj 25 Din in sicer se 20 odstotkov tega zneska obdrži pri izvršnem odboru v Ljubljani, 80 odstotkov pa dobi podružnica invalidov, katera naj omenjene zneske porazdeli med svoje člane. Med invalidi bo za to gotovo zanimanje. Vsak resničen slučaj naj se javi gorenjemu podjetju in to po celi Sloveniji. To ponudbo smo dobili in jo objavljamo podružnicam, ki naj same presodijo, ako bi hotele delovati za tako akcijo.

Naše gibanje.

Podružnica v Slovenjgradcu deli podplate po znižani ceni svojim članom, ki se s člansko knjigo izkažejo v podružniški pisarni. Razdelitev se vrši slično kakor lansko leto. Članom sodnega okraja Marenberg se bo usnje oziroma podplate delilo pri poverjeniku A. Arihu v Marenbergu. Čas bo objavljen potom občin, čim bo usnje na razpolago. One vojne žrtve, ki ne morejo zbog siromaštva cenejšega usnja nabaviti, naj pošljejo koleka prosto ubožno spričevalo, potrjeno od župana in prostojnega župnega urada, tajništva podružnice vojnih invalidov v Slovenjgradcu, nakar se bo 12. decembra t. l. delilo eventuelno obleko in usnje najrevnejšim članom brezplačno. Razdelitev se bo vršila potom žrebanja pod nadzorstvom nadzorovalnega odbora.

Slovenjgradec. V sredo 20. novembra t. l. je tukajšna invalidska podružnica z društvenim žalnim trakom in po deputaciji predsednika nadzornega odbora tov. Goljat-a ter večih članov zopet spremila k zadnjemu počitku svojega

člana Ivana Krajnikar-ja iz Male Mislinje 24. Čil, krepak možakar v starosti 29 let je bil leta 1914. pozvan na svetovno klanje. V Karpatih je bil ujet. V ujetništvu se je nalezel smrtonosne bolezni. Leta 1917-1918 po splošni izmenjavi za boj nesposobnih vojnih ujevnikov, ga je komisija v Celju spoznala za stalnega vojnega invalida s 33 1/3 % poklica nezmožnosti in ga odslovila domov. — Na dobljeni bolezni je naprej hiral tako, da mu zdravniška pomoč ni zamogla bolezni omiliti. Po preobratu dne 6. junija 1921 je bil pozvan k pregledu v Celje ter vsled »Apicitis activa« spoznan za invalida s 55%. Da ustreže država splošni pravici vojnim žrtvam, izdala je naredbo za ponovni splošni pregled vseh že pregledanih in še ne pregledanih vojnih žrtev. Tozadevne komisije so potovale od sodnega do sodnega okraja ter ponovno pregledovale vse pozvane. Tako je tudi rajnji Ivan Krajnikar dne 14. septembra 1921 stopil pred celjsko pregledno komisijo v Slovenjgradcu. Pregledan je bil po enem medi-

cincu (bivšemu k. u. k. Sanitäts-Leutnant-u?), ki ga je spoznal za sposobnega, to se pravi za zdravega. Proti temu je pravočasno vložil pritožbo, ki je bila po poteku 18 mesecev dne 27. februarja 1923 od superrevizijske komisije Dravske divizijske oblasti rešena pod br. 125-22 tako, da je pregled iz leta 1921 nepravilen in da se mu prizna obležje vojnega invalida vsled Apicitis activa, začasno za 2 leti od dneva pregleda z 20% nesposobnosti. Preteklo je tega komaj 8 mesecev in 20% invalid Krajnikar je postal 18. novembra 1923 popolnoma dela in življenja nezmožen. — Kje je pravica invalidskega zakona in pravilne zdravniške preiskave? Slični slučaj se množijo zlasti pri notranje poškodovanih vojnih žrtvah. Gospodom zdravnikom, ki so dodeljeni kot člani različnim nadpreglednim komisijam ter superrevizijski in specialni invalidski komisiji pa slične vojne žrtve kličejo iz groba: Bodite pravični, delajte socialno, Vi morate biti veččaki, ne pa mrtvi predpisi. Amputirancem se vidi, skrito bolezen pa je treba najti. Vse pomiluje vojne žrtve vsled tega, ker se vidi, kaki kruti usodi so od vlade in narodne skupščine prepuščene. Pet let je minulo, od ujedinenja, pa vojne žrtve še do danes nimajo pravičnega in socialnega zakona, akoravno se je njih število že za 25% skrčilo. O Bog, reši nas te usode z lahko smrtjo.

Udruženje vojnih invalidov vdov in sirot podružnica Maribor se zahvaljuje vsem p. n. darovalcem, ki so prispevali za prireditve tombole, katera se je kljub deževnemu vremenu povoljno obnesla. Kosmati dobiček je znašal 20.115.50 Din, izdatki so bili 4.170.07 Din, čisti dohodek znaša 15.945.43 Din. Skupno blagajniško imetje znaša s 30. oktobrom t. l. 24 tisoč 923.99 Din, katero je vloženo v banki proti 12% obrestovanju. Obveščamo vse p. n. redne člane, da se blagajniško imetje ne bo kar razdelilo, ker bi Udruženje ostalo brez sredstev za prihodnje prireditve. Podpora se bo dajala le v izrednih slučajih in z odobritvijo izvršnega odbora v Ljubljani najrevnejšim članom. — Podružnica Maribor.

Mariborski občni zbor.

V nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil pri podružnici v Mariboru izredni občni zbor, ki ga je sklical izvršni odbor iz Ljubljane vsled ugotovitev pri reviziji. Udeležba je bila zelo dobra, tako, da je bila dvorana restavracije »Kosovo« nabito polna. Navzoča sta bila kot delegata izvršnega odbora iz Ljubljane tov. Krušič in Benedik. Ob pol 10. uri je otvoril tov. Krušič zbor ter vodil predsedstvo, ker je bil zbor sezvan od izvršnega odbora. Po točkah dnevnega reda, se je prečital najprej zapisnik zadnje širše seje, potem pa sta delegata iz Ljubljane referirala o rezultatih izvršene revizije nad delovanjem podružničnega odbora. Ugotovljena so bila nepravilna postopanja štirih odbornikov, od katerih sta radi tega tov. Kavčič in Breznik izključena iz organizacije, tov. Krepek in sotovariš pa sta dobila ukor. Pri referiranju so nastajali

Ivan Vuk:

PODLISTEK.

Častniški sluga.

»Ej, Hanzek, to je vročina. No, kako je?«
Stotnik je govoril s sladkim glasom.
»Vse je v redu«, je odgovoril Črpajič s hladnim glasom in pokazal na kovčeg.
Stotnik je pogledal na kovčeg in za trenutek ni vedel, zakaj je pokazal sluga nanj. Nato pa se je domislil in pogledal na posteljo.
»Saj res... Povej Hanzek, odkod si vzel to korajžo, da si me vrgel iz postelje?«
»Korajža se vedno najde, ako je potrebno.«
»Po tvojem je bilo torej potrebno, da si me vrgel?«
»Ker vas pa drugače ni bilo mogoče vzbuditi. Nisem pa hotel, da bi imeli sitnosti pri gospodu polkovniku.«
»Zum drei Teufel«, se je začudil stotnik. »Ti si mislil na to?«
»Mislil gospod stotnik?«
A ukaz!... Kdo je dal ukaz, kedaj naj bo stotnika pripravljena? je vprašal stotnik tišje.
»Vi, gospod stotnik.«
»Dobro, dobro, Himmeldonnerwetter. Da se nisi bal?«
Črpajič se je ojunčil.
»A kaj bi bilo, če bi ne bilo ukaza? Posebno z bataljonom.«

Stotnik se je udaril po nogi in rekel skrivnostno:

»Celo z bataljonom?... Teufel, Teufel... — K sreči je major dal ukaz?«

»Dal«, se je namuznil Črpajič.

Stotnik je gledal Črpajiča in majal z glavo:

»Na krono«, je rekel. »Zoper subordinacijo je to, kar si naredil. Pomisli, ako bi si vsak vojak upal vreči častnika iz postelje — kje bi pa bila potem armada?«

Ali celo dajati ukaze — bataljonu. Pomisli... Kaj bi bilo s častniki? Ali ker si delal z dobrim namenom, in največ zato, ker si imel korajžo — to je važno, korajžo — ti odpuščam. Na še eno krono. Zum drei Teufel...«

VI.

Dva dni za tem dogodkom je odhajal polk dalje.

Črpajič je povezal stotnikove in svoje stvari ter stvari majorja in vse to naložil na tren.

Župnikova sestra je gledala to delo in ni vedela, kako bi ogovorila Črpajiča. Na zadnje je rekla:

»Vi ste vrl človek.«

Črpajič je naredil napačen voz. No, ni se vjezil, nego vezal dalje. Ko je zavezal zadnji voz, si je obrisal roke ob obleko in se obrnil k dekletu. Na obeh se mu je že videlo, da ga je zmedla njena pohvala.

Da bi se pokazal ravnodušnega je rekel:

»Če mi daste naslov, pošljem vam razglednico.«

Dekle se je za trenutek zamislila. Nato je pogledala v njegove oči, rekla zmedeno, zardevši:

»Pišite!«

Črpajič je vzel svinčnik in drobni zapisnik, kamor je pisal razne pripombe in račune.

Ko jo je pogledal, se je še huje zmedla in rekla naposled:

»Štefanija Primskova, v župnišču fare sv. Mihaela. Primorsko.«

Kakšnega pol leta za tem — Janez Črpajič se je že popolnoma posvetil kmetovanju — je domačijo prevzel starejši brat in se oženil. S prihodom nove gospodinje se Janezu Črpajiču ni zdelo več tako domače v rodni hiši, kakor prej. V njegovem srcu se je vzbudila želja po lastnem ognjišču.

Tedaj je bila v Zajčevcih ravno na prodaj majhna, a prijazna kmetija z lepim sadonosnikom krog hiše.

»To bi bilo«, je pomislil. »Če bi le vedel za nevesto, ki bi kaj priložila.«

Misel na neveseto mu je pričarala čudovito misel na Kras in na župnišče z mlado, veselo gospodinjo, sestro župnikovo.

Kupil je lepo razglednico, poiskal naslov in napisal:

»Pogledite, če ni naša Prilektija krasna. Janez Črpajič, bivši častniški sluga.«

Pozdrava ni napisal, ker je tisti že bil natisnjen na razglednici.

burni prizori polni hrupa, posebna, ker ena struja, ki je bila gotovo od opozicije nahujšana, ni pustila do besede tov. Justinu, ki ga je izvršni odbor postavil začasno po reviziji za gerenta podružnice. Ta opozicija je nastopala zelo neobjektivno, ker je celo vpila, da tov. Justin ne sme govoriti, ker je »jurist«. Ni pa mogla povedati nikakih vzrokov proti tov. Justinu, zakaj ga ne trpi. Predsednik je moral radi splošnega kričanja večkrat prekiniti zbor. V podružnici se opaža, da vlada neka posebna struja, ki ima tendenco popolnoma cepljeno od Udruženja delati samostojne koristolovske akcije in pridobiva z vsemi mogočimi sredstvi pristave za opozicijo. To se vidi iz tega, ker masa na službeno ugotovljene precejšnje napake ni dala povoljnega odziva. Vsak inteligenčen in objektivni človek mora priznati, da tukaj masa ni pravilno sodila in čuvala ugleda in dobrobita organizacije. Volitve so pokazale, da se opozicija brani v odbor inteligence, katera more podružnici, ki je obširna in ima jako odgovorne in težke posle, veliko pomagati. Izvoljen je za predsednika tov. Krepek z odborom, ki izhaja povečini iz opozicionalecev.

Ker je celokupno Udruženje v jako važnem momentu, svetujemo, da se v mariborski podružnici ne pojavljajo taki nastopi in cepljenje v struje, ki samo razdirajo.

Razgled po svetu in domovini.

Obletnica Cankarjeve smrti. Te dni smo se tudi mi invalidi spominjali obletnice smrti prvaka pisatelja, ki je razkrival bolečine trpečih, katerih svet noče videti, žigosal izrodke, v katerih živi še vedno toliko in toliko ljudi. Slava spominu Ivana Cankarja.

Pogreb umrlega pesnika in pisatelja Josipa Stritarja, ki ima za slovensko literaturo in jezik nevenljivih zaslug, je bil nad vse veličasten v kljub dežju, ki je padal.

V Sloveniji je deževje in tavanje snega povzročilo strašne povodnji. Savinjska dolina je bila vsa pod vodo, ljubljansko barje pa eno samo jezero. Na Gorenjskem je pretrgan železniški nasip. Škoda je ogromna. Ministra Vujičić in Trifković sta osebno prišla, da vidita nesrečo in sta delila nujno pomoč. Vlada je dosedaj določila podporo v znesku 1.500.000 Din.

Za pospešitev poljedelstva v Sloveniji in na Hrvaškem je ministrski svet dovolil kredit v znesku enega milijona dinarjev.

Čudno. Finančni minister je dal pred volitvami 75.000 Din brezobrestnega posojila trboveljskim rudarjem, oziroma nekakšnemu konzorciju od 10 rudarjev. To svoto so porabili morda za zboljšanje gmotnega položaja rudarjem? Ne, nego v strankarske svrhe. Za nas invalide pa ni nikdar nobenega denarja, pokojnine se neredno izplačujejo, posojila se ne dajejo, na prošnje za podpore se molči. Ali je to pravica? Ako je dovolj denarja za korupcijo, mora biti na razpolago tudi za invalide.

Za nekaj dni je dobil odgovor, istotako na razglednici.

»Zelo krasna, Štefanija P.«

Tudi na tej razglednici je bil pozdrav natisnjen.

Na to je poslal Črpajič razglednico brez tiskane nega pozdrava:

»Ali še veste, kako ste kuhali kavo ob polštirih zjutraj? Pozdrav! Janez Črpajič.«

Odgovor se je glasil:

»Še veste, kako ste vrgli »Putifarja« iz postelje? Iskrene pozdrave, Štefanija.«

Čitajte to, se je Črpajič nehote nasmehnil in jel pisati pismo:

»Vsega se dobro spominjam, najbolj pa Vas. Veste, kakšna misel mi hodi po glavi? Kako lepo bi bilo, če bi imel človek svoj dom. Gosposodična, ali bi vi hoteli imeti svoj dom? Srčno vas pozdravlja Janez Črpajič.«

Odgovor je bil kratek na razglednici.

»Hotela bi! Štefanija.«

Nato je pisal Črpajič kratko in jasno:

»Tak napraviva si svoj dom, Štefanija! Naj bo Prlekija Vaš raj in Vi moja sreča. Vaš Janez Črpajič.«

Na pomlad, ko vse cveti in dehti v tisti opojni lepoti, ki človeka objema mehko in toplo, je zvenel po prostorih tiste hiše v Zajčevcih, ki jo je kupil Črpajič, vesel smeh mlade, nove gospodinje.

(Konec.)

Redni občni zbor podružnice Brežice. Podružnica U. V. I. v Brežicah je obdržala svoj redni občni zbor dne 8. t. m. v gostilni pri Grobuški. Občnemu zboru je prisostvoval delegat iz Ljubljane tov. Franjo Krušič, ki je temeljito obrazložil današnji položaj vojnih žrtev. Po poročilih posameznih funkcionarjev je bil izvoljen za predsednika tov. Poček, sodni oficijant; za predsednika nadzornega odbora pa tov. Klofutar, davčni nadupravitelj. Udeležba je bila obilna, kar znači, da je veliko zanimanja za našo stvar. Čule so se tudi pritožbe glede prepočasnega reševanja vlog pri invalidskem odseku. Prošnje glede pokojnin že po več let čakajo na rešitev. Delegat je obljubil, da bode v zadevi posredoval na pristojnem mestu. Občni zbor je bil zaključen ob pol 13. uri.

Vabilo na redni občni zbor podružnice Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot v Ptuj, ki se vrši v nedeljo dne 6. januarja 1924 ob 9. uri dopoldne v dvorani »Narodnega doma« v Ptuj na katerem po prisostvoval delegat iz Ljubljane, kateri bo poročal o delovanju organizacije. — Vsak predlog se mora naznati odboru pismeno najmanj pet dni pred vršitvijo občnega zbora. — Vsak naj prinese člansko knjižico seboj. Vabite se, da se udeležite v polnem številu. Odbor.

Rdeči križ je daroval za poplavljenca na Hrvaškem in Sloveniji vsoto 50.000 Din. Poleg tega še večjo količino obleke, perila in drugih življenjskih potrebščin.

Predujemi na poviške uradniških plač se bodo, kakor se čuje, izplačevali 1. januarja in sicer za oktober, november, december in januar. To se bo godilo vse dotlej, dokler se ne dovrši razvrstitev.

Džemijet je radikalom nastavljal nož na grlo in jih hotel zapustiti. Vlada (radikali) je zato dala dovoljenje, da se izplača 20 milijonov kot hak za bege v južni Srbiji. Invalidom se pa nikdar nič ne dovoli, čeprav se pobira od davkoplačevalcev invalidski davek.

Ljubljana dobi železniško ravnateljstvo s 1. januarjem. Njeno omrežje bo merilo 1120 kilometrov.

V Mariboru je 10. t. m. prevzel posle okrajnega glavarstva novoimenovani glavar dr. Vončina, ki je prišel iz Novega mesta.

V Nemčiji je nov kancelar dr. Marks bil pred parlamentom simpatično sprejet. Vendar vse kaže, da tudi on ne bo obvladal situacije. Nemška marka se je nekoliko ustalila in zboljšala. Takoj so cene živilom padle in so n. pr. pri mesu za 30 do 40 odstotkov cenejše, cena kruha pa se je znižala od enega bilijona na 790 milijard.

Nove volitve na Agleškem so se izvršile za konservativno stranko, ki je sedaj na vladi, porazno. Ostala je v manjšini, dočim so dobili delavska stranka in liberalci večino. Te volitve imajo tudi vpliv na vso evropsko politiko. Dobili so: konservativci 254, delavska stranka 192, liberalci 149 in neodvisni 7 mandatov.

Pooblastilni zakon v Nemčiji je bil sprejet z 313 proti 18 glasovi. 1 poslanec se je glasovanja vzdržal. Nato je bilo sklenjeno, da se državni zbor na 2 meseca odgodi.

V Avstriji je izbruhnila splošna stavka pošt-nih, brzojavnih in telefonskih nameščencev. Zahtevajo povišanje plač.

Nove volitve v Franciji se bodo vršile leta 1924 na isti način kakor leta 1919.

Neva zarota v Grčiji, kot nadaljevanje upora v oktobru, je bila razkrita. Mnogo oseb, med njimi častniki, je aretiranih.

V Italiji bodo tudi nove volitve. Zasedanje italijanske poslanske zbornice in senata je zaključeno. Zaključek zasedanja je prišel nepričakovano in se z gotovostjo pričakujejo nove volitve.

V Mehiki je revolucija. Vstaja je izbruhnila proti sedanjemu predsedniku Obregonu. Uporniško gibanje se razteza na 9 pokrajin.

V Bolgariji je kraj Boris 10. t. m. otvoril s prestolnim govorom novo sobranje.

Razno.

Biologija plesa.

Vesoljno živostvarstvo — od najnižjih protozoj tja do človeka — ovladuje ritem, in menda ni življenjskega pojava, v katerem bi se ne uveljavljal ritem. Ritem (rythmus) pomenja v prirodi gotov red in je torej močno sredstvo, s katerim prihaja

priroda do koordinacije, t. j. do zakonitega in prikladnega razvrščanja vseh življenjskih funkcij v edinstveno celoto.

Ritem vlada tudi v človeškem organizmu in vodi njegove premnogotere funkcije. Toda ne le človeško telo, nego tudi duša je prodahnjena z ritmom. Iz tega izvira radost nad ritmom in hrepenenje po ritmu, ki ni razvito v nobenem stvoru tako, kakor prav pri človeku. Kako je človek ritmično bitje, kažejo mnoge otroške igre, pri katerih je prav ritem najbolj bistveni del. Človek prenaša svoj ritem na okolno prirodo in ga vidi celo tam, kjer ga v istini niti ni. Gozd nam šumi ritmično, reka nam teče v gotovem ritmu. Znano izkustvo je, da človek ne more zaigrati n. pr. na klavirju vrste povsem enakih tonov; nehote naglašava vedno enega izmed njih ter ustvarja iz ritmične vrste ritmično.

Sicer pa se v umetnosti uveljavlja ritmika kakor temeljni prvak (element). Pesništvo, godba, plesna umetnost s poslužujejo ritma v najrazličnejših formah in kombinacijah. Zdi se, da je ritem vobče najstarejši in najprvotnejši element godbe; to izhaja iz opazovanja otroškega razvoja in iz studija navad primitivnih narodov. Melodija zahteva tu višjega razvoja duševnih lastnosti nego ritem.

V plesu se seveda uveljavlja ritmika najbolj in direktno. Toda v svoji plesni umetnosti človek ni original, ker ima predhodnike v ostalem stvarstvu. Mnoge živali izvajajo raznovrstne plesne v dobi parjenja ali še rajše pred njim. Tu vidimo primitivne gibljaje, s katerimi hoče samec razvneti samico, a nahajamo tudi prave plesne, zložene iz pravilno se ponavljajočih stavkov. Hkratu se uveljavlja tudi krasota barv in telesnih oblik, krasota, ki je prav v tej dobi posebno izrazita.

Ze pri ribah je mogoče opazovati zasubni ples v raznih stopnjah dovršenosti. Najznanjši pa so ti pojavi pri pticah, kjer sodeluje navadno tudi glas. Po pravilu se vede pri tem samica pasivno, dočim ima samec aktivno ulogo. So pa tudi izjeme, da je samec pasiven, a inicijativa izhaja od samice. Pri labodih je razmerje tako, da pleše par hkratu in sicer na poseben način. V pravilnem taktu potapljata samec in samica naenkrat glavi v vodo in jih naenkrat zopet potezata ven.

Kompliciranjši plesni akti so znani pri noju in mnogih drugih stvarstvih. Kit n. pr. izvaja razne obrate, se meče strmoglavo v vodo in skače po gladini. Sraka pleše pred pravim parjenjem kombiniran ples, ki je zložen iz poklonov in raznih okretov, pri čemer se poigrava s stebлом ali kakim drugim predmetom, ki ga nekolikokrat zapored spušča iz kljuna in znova pobira. Svatbena produkcija divjega petelina je postala prislovna.

Seveda ne gre pri tem nikdar za zavedno počenjanje, nego se zasubni plesi izvajajo po zgolj instinktivnem mehanizmu. Plesi prvki se pojavljajo že pri nedoraslih mladičih, ki jih izvajajo kakor igro.

Ples pri človeku je izraz gotovega razpoloženja gotovih čutov. Plesi poganskih Egipčanov v templjih, izrazujoči zbiranje zvezd, ali bojni plesi, ki jih srečujemo še dandanes pri divjakih, so izražali in stopnjevali razpoloženje plesalca in gledalcev. Z ritmom plesa je možno — zlasti za to nadarjenim posameznikom — prestaviti se v stanje najvišje ekstaze, slične temu, čemur se pravi »trance« med spiritisti. V takem stanju zamaknjenja daje oseba od sebe nerazumljive zvoke ali cele stavke, iz katerih so sestavljali včasih proroštva.

Ples vpliva na človeka predvsem estetično. Ta stran plesne umetnosti je podčrtana zlasti v naši dobi z novimi metodami telesne vzgoje, pri katerih se z ritmom telesa izraža posebna ideja. Drugače pa vpliva ples telesno in to posebno s svojim ritmom; tudi pri človeku se poslužuje priroda ritma kot sredstvo za ohranitev rodu.

Zasubni plesi med živalmi se izvajajo le v gotovih letnih dobah, v dobi parjenja. V sužnosti živali navadno izgubljajo to pravilno letno periodičnost, očitno pod vplivom udomačenja. Ni brez zanimivosti, da je nekaj sličnega opažati tudi pri človeku. Pred nastopom pomladi imajo namreč mnogi nekulturni narodi erotične slavnosti, na katerih se silno in bujno pleše. V Avstraliji se to godi v septembru, torej v dobi, ko se začneja na južni polobli pomlad. Naši karnevali niso nič drugega, nego ostanek prirodnejših časov ljudstva.

In tako je kulturni človek v svojem plesanju delec prirode kakor vsak drug stvor ter je k nji priklenjen z istimi okovi, dasi tega ne čuti in se tega noče zavedati.

Kuriozna povestica o ruski hvaležnosti. Elza Brandström pripoveduje v svojih »Spominih med vojnimi ujetniki na Ruskem in v Sibiriji 1914 do 1920« sledečo resnično zgodbo:

Nekega dne je prišel avstrijski vojni ujetnik in je pravil starešini tabora, da je neki ruski kmetici vodil gospodarstvo nekaj let, medtem ko je bil njen mož na vojni. Zdaj pa da mora hitro izginiti, ker se mož vrača in bo našel v hiši dve leti starega dečka. Z velikim trudom se je starešini posrečilo, da je našel Jožetu novo službeno mesto. Nekaj dni nato pa je prišel v tabor ruski kmet, ki je živahno povpraševal, kje je Jožef. Zaman ga je skušal starešina odpraviti zlepa; da bi preprečil nesrečo, je končno kmeta sam spremil k Jožetu na novo službeno mesto. Jožef se je skrtil; toda naposled se je moral vendar pokazati, ker Rus ni odnehal. Ko sta si končno stala nasproti, je Rus planil na Avstrijca, ga objel in poljubil na obe lici, rekoč: »Kako naj se ti zahvalim! Prašiča sta debela, krave so zdrave, štirje teleta so tu in, veš kaj, sinko je prekrasen!« —

Vedno daljši dnevi. Prosluli angleški učenjak A. S. Edington je objavil razpravo, po kateri si osvežimo staro resnico, da je pred daljnimi dobami solnce močnejše žarelo nego li danes in sicer 20 do 50 krat jače. Nadelje, da je mesec njega dni tvoril del zemlje, od katere se je kasneje odtrgal Tistikrat se je zemlja popolnoma zasukala v treh ali štirih urah. Pod vplivom solčnih kakor lunskih plim in spricho razpršitve (dissipacije) po drgnjenju enega dela zemске energije se je kroženje zakasnilo in doseglo 24 ur. Ta opočasnitev se nadaljuje; tako se dan v enem stoletju poveča za tisočinko sekunde, ali za eno minuto v 6 milijonih letih. Kogar veselijo gorostasne številke, naj si preračuna, kdaj bo dan dolg 48 ur, in potem še, koliko časa je zemlja delovala, da je odpočetnega obrata v 4 urah oslabela na današnje obkrožne dobe.

Kura postala petelin. Orpingtonska rjavkasta kokoš v Londonu je v poletju 1922 začela »fantovati«: ljubeznivo je očkovala s svojimi tovarišicami piškami in putami, dočim se je ogibala petelinov. Biolog H. B. Fell je dobil kokodajco v roke jo osamil z drugo kokošjo, ki je v kratkem nesla plodovita jajca: dvoje piščancev so vzgojili. Bilo bi še več pickov in čibic, da ni popetelinjena kura po nesreči utonila. Pozorna avtopsijska je pokazala, da je imela pokojna putka tuberkulozo v jajčniku — žlezi, ki tvorijo jajca; zato v preponi zrastle nove žleze, toda nasprotnega spola, kakor že to razložil J. Murray v obzorniku Discovery 1. 1906. Takih slučajev pozna znanost dobroštevilo. Zanimivo je, da iz kokota še nikoli ni postala kura. Sekundarni spolni znaki so učinek notranjega izločevanja. Taki primeri bodo pripomogli k rešitvi zamotanega seksualnega problema.

Pametno izrabljen vulkan. Na havajskem otočju se nahaja velik delujoč vulkan, katerega tamošnji domačini imenujejo »Strastni«. Evropejcem, ki so prišli na otočje pa se vulkan ni zdel tako »strašen«, ter so se odločili, da ga izkoristijo v posebne svrhe. Ker se iz vulkana dvigajo vroče pare, tople do 120 stopinj Farnheita, so evropejski inženirji izumili posebne cevi, v katere lovijo paro, puhajočo toploto uporabljajo sedaj za ogrevanje svojih uradov.

Kakšen bodi kadar ješ. Neki zdravnik, ki dobro ve, kaj je zdravje in kako nadležna je bolezen, je napisal sledeča pravila, katerih naj bi se po možnosti držal vsakdo, kadar sedi za jedilno mizo. Miza naj ne bo nikoli prenizka. Če si truden ali drugače nerazporejen, ne sedaj na mizo! Prej se odpočij in oddahni. Pred jedjo ne pij. Predno začneš jesti, umij si roke. Če kašljaš, izperi si usta. Med jedjo ne misli. Pozabi na vse skrbi in brige in se ne jezi. Če moreš, se med jedjo razgovarjaj o čemerkoli, kar je všeč tvoji duši in blago vpliva na tvoj srce. Razgovarjaj se prijetno, po malem se tudi šali, toda ne pozablaj na jed, ki jo imaš pred seboj. Ne zavživaj nikoli prevroče, pa tudi ne prehladne hrane in pijače. Tudi ne mešaj vroče jedi s hladno pijačo in obratno. V usta nosi samo toliko, kolikor moreš dobro prežvečiti. Ne basaj se nikoli s koščki, ki ti lahko ostanejo v goltancu. Kadar ješ, ne pij nikdar vina, piva ali žganja. Tudi voda ni priporočljiva, kadar ješ. Kadar imaš jed v ustih, ne pij nikoli. Kadar ješ ribe, bodi posebno oprezen. Pazi, da ne požreš najmanjše kosti in izloči iz svojih ust tudi vsako trše zrno ali lupino. Šploh se pri jedi brzdaj. Prežveči dobro vsak grizljaj. Noža ne nosi nikoli k ustom. Ne drezaj v zobe z vilicami in z nohti ali celo z nožem. Ne jemlji jedi s tujega kroznika in ne pij s tuje čaše! Ne ponujaj nikomur od svoje jedi in ne jemlji nikoli od drugih. Sadje vselej jedi v jedli. Grozdje, jagode in podobno sadje operi. Ne jemlji nikoli olupljenega sadja iz tujih rok! Sadje se ne zavziva s koščicami. Domače živali zapodi iz jedilnice. Ne deli svoje grizljaje z mačkom ali psom, ali katerikoli drugo živaljo. Zlasti jim ne dajaj jedi s svojega kroznika. Jed, ki ti je padla na tla, za-

vrzi. Zveči dobro, in sicer z vsemi zobmi, ki so za to porabni. Ne sedi predolgo za mizo. Če si pojedel, vstani, izperi usta in zobe, vedno z mlačno vodo. Jej vedno o pravem času, ne zajtrkuj pre zgodaj in ne večerjaj prekasno. Zvečer ne jej toliko kakor opoldne. Pomni pregovor, da kratka večerja podaljša življenje. Spat ne hodi nikoli sit. Če si se najedel, ne beži v službo ali po drugih opravilih. Počakaj, da se jed poleže, izprehodi se nekoliko ali pa leži za kratek čas. Če boš delal tako, boš dolgo živel in ne boš bolan.

Sram... Pri mnogih živalih, osobito pri sesalcih in pri pticah srečamo slične temperamente, slične tendence in moralne vsebine kot pri ljudeh. Imamo nemirne in mirne živali, krute in blage, neiskrene in iskrene. V času ljubavne strasti se seveda vse te tendence pojavljajo v najvišji meri in tudi pri živalih človek lahko opaža čut sramu in koketerije. Čut sramu, ki je osobito lasten ljudem, se paže tudi pri živalih na različne načine. Čut sramu je sicer pri ljudeh najbolj razvit, so pa žilibog na svetu tudi ljudje, ki imajo tako trdo kožo, da se ne sramujejo nobenega svojega čina. Nekateri živali pa v čutu sramu celo človeka prekašajo. To so zlasti živali, ki so izredno mirne in blage. Tudi pri ljubavni strasti kažejo živali mnogo sličnosti z ljudmi. Nekoč so opazovali navadnega vrabca, ki je več dni krožil okoli nekega krova, kjer je stala na gnezdu njegova družica. Bila je od njega precej oddaljena, a izgledalo je, da jo njegovo frfotanje zelo vzradošča. Čim pa je vrabec postal nekoliko »korajnejši«, je vrabulja takoj odletela na drugo drevo. Nesrečni vrabec je radi okrutnosti svoje družice izgubil srčni mir in frfral zdaj sem, zdaj tja. Po preteku nekaj dni pa je ležal mrtev na krovu... Iz tega vidimo, da poznajo tudi živali samomore radi nesrečne ljubezni.

Smejoči in jokajoči se oven.

(Budistična pravljica.)

Nekoč, ko je v Benaresu vladal Brahmadata, je neki braman sklenil prirediti pogrebno slavje. Priskrbel si je ovna in dejal svojim učencem: »Dragi moji, odvedite tega ovna k reki, okopajte ga, obesite mu krog vratu venec, vtisnite mu znak, okrasite ga in privedite semkaj nazaj!«

»Da,« so mu odvrnili in se odpravili z ovnom na reko, ga okopali, okrasili in ga postavili na breg. Oven je zagledal dela, ki jih je izvršil v svojem prejšnjem življenju in ker je spoznal: »Zdaj bom odrešen od teh muk,« se je razveselil, se glasno zasmel, da je bilo čuti kot zvenk vrča, ki se je na dvoje razbil. In še se je domislil: »Če me je ta braman usmrtil, ga bo doletelo rpljenje, ki sem ga bil deležen jaz.« Usmiljenje, ki ga je začutilo do bramana, ga je toliko prevzelo, da je na ves glas zaplakal. Pa so ga mladi bramani vprašali: »Ljubi oven, smejal si se in jokal. Zakaj si se smejal, zakaj si se jokal, povej!«

»Vprašajte me, ko bo zraven naš učitelj.« Pa so se z njim vred odpravili k učitelju in so mu stvar razložili. Ko je njihov učitelj slišal, kar so mu povedali, je vprašal ovna: »No, oven, zakaj si se smejal, zakaj si se jokal?« Ker je imel oven zmožnost, da si je priklical v spomin dejanja in nehanja vseh svojih prejšnjih življenj, je začel praviti bramanu: »Tudi jaz, braman, sem bil v svojem prejšnjem življenju braman in sem poučeval vede, kakor ti. Tudi jaz sem sklenil prirediti pogrebno gostijo in sem žrtvoval ovna; pa glej, ker sem usmrtil enega samega ovna, so mi odsekali glavo v štiristo devetdeset devetih življenjih. To moje življenje je že petstoto. Pa mi je šinila v glavo misel: »Danes bom rešen vseh teh muk« in se me je polastilo veselje in zato sem se zasmel. Ko pa sem zaplakal, sem imel te-le misli: »Ta braman bo moral prav tako kakor jaz pretrpeti ves čas svojih petsto življenj taisto grozno usodo, ker mi bo odbil glavo! Pa sem iz usmiljenja do tebe zajokal.«

»Ne boj se oven, ne bom te ubil.«

»Kaj besediš, braman; če me umoriš ali pa ne, danes ne morem ubežati svoji smrti.«

»Ne boj se oven, postavil ti bom stražo in ostal pri tebi.«

»Tvoja straža je slabotna, braman, grehi pa, ki sem jih storil, so veliki in težki.«

Braman je ovna osvobodil in dejal: »Nihče ne sme ovna ubiti,« in ostal je pri njem s svojimi učenci vred. Komaj pa je bil oven prost, je stegnil glavo k grmu, ki je rasel tik pečine, in začel muliti liste. V tem trenutku je tresčilo v pečino. Drobec skale je odletel ovnu na vrat in mu odbil glavo. Mnóžica ljudi se je zbrala okrog ubite živali.

V tem času se je Bodhisatta na tem kraju zopet rodil pod podobo drevesnega božanstva. Pred očmi zbranega ljudstva se je, s pomočjo svoje bo-

žanske čarodejne moči vsedel s prekrižanimi nogami v zrak in misleč, da se bodo ljudje, ki so zdaj spoznali plačilo greha, odrekli ubijanju živih bitij, jim je z nežnim glasom povedal tole kitico:

»Ah, da bi človek vendar že verjel,

da je bol le plačilo v bodočem življenju!

Nihče bi bližniku življenja več ne vzel,

ker morilec se vijejo le v trpljenju.«

Tako je govorilo veliko bitje in napolnjevalo ljudi s strahom pred peklom. Ko pa so ljudje slišali vso pridigo do konca, so nehali ubijati živa bitja. Ko je Bodhisatta svoj govor zvršil, in ljudstvo pripravil do tega, da so začeli izpolnjevati božje zapovedi, je splaval v nebo. Vsi ljudje so izvrševali nauke svojega preroka, razdeljevali miloščino in opravljali druga zaslužna dela ter obljudevali božje mesto.

Zdravstvo in gospodinjstvo.

Kako se rešimo pred izkrvavitvijo? Ako se urežeš ali kako drugače povzročiš krvavljenje pritiski na ranjeno mesto čisto vato ali pa v sili vsaj čisti robec. S prstom se rane ne dotikaj, da je ne onečistiš (inficiraš)! Ranjeni ud dvigni in drži kvišku ter si ga nad rano, t. j. med srcem in rano trdno preveži. Ako je ranjena žila odvodnica, kar spoznaš na tem, da brizga svetlordeča kri iz rane, vzemi kako prožno (elastično) stvar, n. pr. naramnico, gumijev pas, sesukan robec itd, in preveži ranjeni ud nad krvavečim mestom, t. j. med srcem in rano, kolikor mogoče trdno. Ovij prevezo večkrat okoli uda, kar moreš trdno! Krvavitev bo hipoma prenehala. Potem se podaj čim prej k zdravniku, kajti tako prevezo smeš nositi kvečjemu tri do štiri ure.

Čebula — staro domače zdravilo. Že od nekdaj je čebula znano sredstvo, ki žene na vodo. Francoski zdravnik Leclerc popisuje v nekem zdravniškem časopisu lanskega leta primere, kjer se je izkazala čebula kot izborno zdravilo pri boleznih na jetrih, pri vodenici in pri revmatizmu. Zdravilno moč dajejo čebuli natrijeve in kalijeve soli, sladkor, ki ga vsebuje 6 odst. in pa neko eterično olje, ki se izloča v ledvicah. Najbolj učinkuje zrela čebula, če jo ješ surovo. Veliko surove čebule, tkzv. »luka« pojejo na Hrvaškem, v Bosni in v Srbiji. Morda se imajo baš uživanju čebule zahvaliti, da dosežejo prebivalci teh pokrajin zelo visoko starost navadno krepki in zdravi.

Razstava »kuhinje bodočnosti« v Parizu. Italijansko časopisje prinaša zanimiv popis neke izložbe v Parizu, ki predstavlja »kuhinjo bodočnosti«. V kuhinji vidiš same aparate, iz katerih sklepaš, da bo bodoča kuharica morala polagati izpit za elektrotehničarko. Najinteresantnejši je aparat za avtomatično pranje posode. V aparat se položijo rabljeni krozniki in druga posoda. Pritisne se za električni gumb, nakar stopijo v akcijo veliki cilindri, ki izpirajo posodo z vročo in hladno vodo in sušijo nato posodo s svojo lastno paro. Zraven tega je tudi aparat, ki čisti nože, odstranjuje prah i. t. d. Posebno idealna je peč za zavrenje mleka, kjer mleko nikdar ne more skipeti.

Za tiskovni sklad so darovali: Kristl Ferdinand, organist v Ptuj 3 Din, Mugerle Franc, Ljubljana 5 Din, Lovše Melhijor, Zg. Kašelj 5 Din, Černe Pavel, Ljubljana 10 Din, Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Gorjah 50 dinarjev.

Lepo in najbolj primerno božično darilo

za vsakega je knjiga

IVAN VUK:

„Pravljice Iztoka“

ki je pravkar izšla. Knjiga obsega 128 strani. Tisk in oprema knjige je okusna. Cena brošurani brez poštne 10 Din, po pošti 1 Din 40 p več. Vezana 20 Din. • V knjigi je 11 mičnih povestic-pravljic z globoko vsebino in jih bo čital vsak z užltkom. • Po svoji opremi in po vsebini je knjiga kras vsake knjižnice, zato tudi najprimernejše darilo za Božič in Novo leto • Nizka cena omogoča, da si jo naroči tudi lahko vsak, kdor ljubi lepo knjigo.

Naročite si takoj „Pravljice Iztoka“ in vpošljite denar na naslov: Tiskarna „Merkur“, Ljubljana, Gregorčičeva ulica št. 13.

Odgovorni urednik: Franc Beline.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin, Ljubljana.